

**22.02.2023. Apažo kokmateriālu kvalitātes standarta aktualizācijas darba grupa
Sanāksme Nr. 49
Stabi**

Sanāksmes dalībnieki:

Eriks Eisaks, SIA "Jauda-koks"

Māris Šulcs, SIA "Jauda-koks"

Raivo Poots, AS "Sadales tīkls"

Jānis Arons, AS "Sadales tīkls"

Ziedonis Miklašēvičs, AS "Latvijas valsts meži"

Juris Meirāns, AS "Latvijas valsts meži"

Gints Vīksna, AS "Latvijas valsts meži"

SIA "VMF LATVIA":

Gatis Juhņēvičs

SIA "Latvijas Kokmateriālu uzmērīšanas un uzskaites vadība":

Jānis Magaznieks, Sintija Krastiņa

Darba kārtība:

J. Magaznieks informē, ka šīs dienas sanāksmē plānota diskusija par stabu kvalitātes prasībām, kurās ir jāpārrunā saussāna vērtēšanas metodika. Informē par ieceri pārnest kvalitātes prasības uz nacionālo standartu. Šobrīd ir LVS 80 standarts, kurš tiek atjaunināts un tiks atstāts kā rekomendējošs standarts.

J. Magaznieks iepazīstina ar iepriekšējā sanāksmē paveikto. Demonstrē priedes stabu koksnes vainas robežvērtību tabulu. Aicina sanāksmes laikā vienoties un to apstiprināt.

J. Arons ierosina vērtēt, kas zem saussāna atrodas apakšā, vai ir trupe vai ir sasveķojums. Vērtējot kā saussānu, tas neko neizsaka, jo tiklīdz zem saussāna ir trupe, tas ir brāķis.

J. Magaznieks informē, ka nevaram kvalitātes prasības saistīt ar pēcapstrādi, mēs veidojam kvalitātes prasības produktam, kāds tas tiek piegādāts.

J. Arons komentē, ka var redzēt trupi zem saussāna *VMF Latvia* uzmērot. Ierosina iekļaut vainu sarakstā.

J. Magaznieks jautā, pēc kādām ārējām pazīmēm šo trupi var noteikt?

R. Poots demonstrē attēlus ar trupi zem saussāna.

Sanāksmes dalībnieki diskutē par attēliem, kuros redzams saussāns ar trupi vai ar sasveķojumu.

J. Arons komentē, ka nav nozīmes kāds saussāns, nozīme ir tam, kas zem saussāna slēpjas.

J. Meirāns jautā, kas ir ierosinātājs šai trupei?

Z. Miklašēvičs komentē, ka koksnē tiek iekšā trupi izraisošu sēņu sporas.

J. Meirāns komentē, ka tā ir lokāla vaina un līdz 2 cm tā ir pieļaujama. Faktiski būtu jāvērtē, vai pēc 2 cm ir šī vaina, vai nav.

J. Arons komentē, ka ļoti aktuāli tas ir pirmajā metrā.

Z. Miklašēvičs demonstrē zīmējumu uz tāfeles un paskaidro, kāpēc ir metrs nevis 1m 50 cm. Demonstrē zīmējumu ar saussānu un paskaidro, ka kas ir zem tā, nevar zināt. Piekrīt J. Arona ierosinājumam, ka ir nepieciešams pārbaudīt, kas slēpjas zem saussāna.

J. Magaznieks jautā, vai kvalitātes prasībās var atstāt noteikto metru?

J. Arons komentē, ka metrs var palikt, bet tāpat ar novērtēšanu. Ierosina, ka ir jānovērtē saussānu. Piebilst, ja ir sasveķojums, tad nav problēma.

E. Eisaks ierosina papildināt kvalitātes prasības ar ierobežojumiem.

Sanāksmes dalībnieki diskutē.

J. Meirāns komentē, ka viens standarts ir pircēju pusē, tas kā realizē gala produktu. Komentē, ka tiek runāts par apaļo kokmateriālu standartu. Par to, kas nāk no meža un ko var noteikt. Šajā gadījumā aicina padomāt par to, ko varēs noteikt, jo zāģējot nevarēs noteikt, vai ir sasveķojums vai trupe. Jautā kā ir strādāts līdz šim un norāda, ka mēģinām fiksēt ko tādu, ko nevarēs ne novērtēt, *ne VMF Latvia* varēs novērtēt, jo visā staba garumā, kur ir saussāns, būs jāpārlicinās par atbilstību vienai vai otrai saussāna vainai. Vai šī problēma ir tik aktuāla, ka ir jāiekļauj apaļo kokmateriālu standartā?

Z. Miklašēvičs komentē, ka vienīgi šo vainu var pamanīt pēcstrādē. Jautā, cik procentuāli ir šī vaina?

J. Arons komentē, ka *VMF Latvia* tāpat ir jāuzmēra katrs saussāns, jo jākonstatē, vai ir 2 cm vai nav.

G. Juhnēvičs komentē un paskaidro par mērījumiem kā arī apliecina, ka novērtēt trupējušu vai sasveķotu saussānu nav problēma.

Sanāksmes dalībnieki diskutē.

J. Arons ierosina šo vainu palikt zem aplievas trupes.

J. Magaznieks paskaidro, ka aplievas trupe ir tā pati, kas glabāšanas trupe. Termini tiks pielāgoti ar Eiropas standartu.

R. Poots komentē, ka aplievas trupi nepieļauj.

J. Magaznieks ierosina, ka vērtējums ne tikai gala plaknē, bet vērtējums arī uz saussānu virsmas.

J. Magaznieks komentē, vai piekrīt sanāksmes dalībnieki, ka trupējošo saussānu paliek zem aplievas trupes, standartā tiks norādīts attēls ar saussānu zem, kura ir trupe.

Z. Miklašēvičs piekrīt, ka standartā ir jāliek vizuāls attēls.

J. Meirāns aicina aprakstīt detalizētāk vērtēšanas principus.

Sanāksmes dalībnieki diskutē.

J. Magaznieks jautā, vai *VMF Latvia* varēs novērtēt un pateikt, vai ir trupējis saussāns vai sasveķojis saussāns.

Z. Miklašēvičs komentē, ka pārbaude jāveic mehāniski.

J. Magaznieks jautā par pirmo metru. Pēc esošā standarta tas netiek skatīts.

J. Arons komentē, ja pieņems, ka ir trupe, tad arī pirmajā metrā ir trupe.

Z. Miklašēvičs komentē, ka tie paši nosacījumi strādā virs pirmā metra.

J. Magaznieks komentē, ka pirmajā metrā netiek vērtēts dziļums, bet arī pirmajā metrā pārbauda saussāna kvalitāti.

G. Juhnēvičs komentē, ka vērtē visā garumā.

J. Meirāns skaidro, ka ja vienojāties, ka liekam zem aplievas trupes, tad to vērtē visā garumā.

J. Magaznieks komentē, ka iepriekšējā darba grupā definēja saussāna maksimālo garumu un platumu.

E. Eisaks komentē, ka ierobežojumam ir jābūt.

M. Šulcs jautā vai mēra ar mizu vai bez mizas?

Z. Miklašēvičs atbild, ka mēra koksni zem mizas.

J. Magaznieks komentē, ka šo standartu ir plāns pabeigt līdz 1. jūlijam, tā, lai pēc tam nebūtu nepieciešams veikt korekcijas un labojumus vismaz 3 gadus. Jautā, vai ir iespējams vienoties? Sanāksmes dalībnieki diskutē.

J. Meirāns jautā, kopš 2021. gada, cik ir bijuši šādi brāķi ar šo vainu?

E. Eisaks komentē, ka ir kāda krava pa šo laiku savākusies, 2/3 ir brāķēts līkumainības dēļ, 1/3 visi citi defekti. 50 kubikmetri ir visi brāķi neskaitot līkumainību.

J. Arons komentē, ka saussāna vaina ir 70% un līkumainība ir 30%.

G. Juhņēvičs ierosina, ka kvalitātes prasībās vajadzētu izdalīt *vajējs saussāns*, kā atsevišķu vainu.

Sanāksmes dalībnieki diskutē.

J. Meirāna komentārs kā eksperta vērtējumā varētu tikt saražoti 5-10% zāģbaļķu no visā tirgū esošās stabu plūsmas gadījumā, ja tiks definēts saussāna maksimālais garums un platums.

Stabu pārstrādātāji apliecina, ka apzinās šo risku.

J. Magaznieks paskaidro, ka kvalitātes prasībās koksnes vainas robežvērtību tabulā izdala zem saussāna *vajēju saussānu*, kuram tiek vērtēts platums un garums. Pieļauj līdz 1 m augstumam no resgaļa gala plaknes viduspunkta; daļā no 1 m augstuma līdz tievgaļa gala plaknei pieļauj līdz 2 cm dziļumam un/ vai platums - maksimums puse no diametra attiecīgajā vietā un/ vai garums - maksimums 4x diametrs attiecīgajā vietā.

Sanāksmes noslēgumā dalībnieki apstiprina zemāk esošo priedes stabu koksnes vainas robežvērtību tabulu.

Protokolu sagatavoja:

Sintija Krastiņa

Koksnes vainas maksimāli pieļaujamie raksturlielumi – PRIEDES STABI

Vainas nosaukums	Maksimāli pieļaujamās koksnes vainas		Vainas definīcijas, vērtēšana	Redukcija
	Atsevišķi zari	Zaru mieturis		
Trupējais zars	Zaru caurmērs līdz 1/6 no staba caurmēra zara mērīšanas vietā	Zaru caurmēru summa līdz 2/3 no staba caurmēra zaru mērīšanas vietā un/ vai lielākā zara caurmērs līdz 35 mm	1.1	G
Nokaltis zars/ Vesels zars	Zaru caurmērs līdz 1/4 no staba caurmēra zara mērīšanas vietā	Zaru caurmēru summa līdz 2/3 no staba caurmēra zaru mērīšanas vietā	1.2/1.3	G
Sala un zibens plaisas	Nepieļauj		2.2	Nav
Gāšanas un sagarumošanas plaisas	Dziļums līdz 2.0 cm		2.1	G
Rievotais blīzums	Pieļauj, ja rievu leņķis ir lielāks par 90°, bet ja leņķis ir mazāks par 90°, tad rievas dziļumu pieļauj līdz 5.0 cm		3.1.1	G
Vienpusīgā/daudzpusīgā līkumainība	Līnija, kas savieno tievgaļa un resgaļa gala plaknes viduspunktus nedrīkst iziet ārpus staba sānu virsmas		3.2.1/3.2.2	G
Saussāns	Pieļauj līdz 1 m augstumam no resgaļa gala plaknes viduspunkta		4.1	G
Valējs saussāns	Pieļauj līdz 1 m augstumam no resgaļa gala plaknes viduspunkta; daļā no 1 m augstuma līdz tievgaļa gala plaknei pieļauj līdz 2 cm dziļumam un/ vai platums - maksimums puse no diametra attiecīgajā vietā un/ vai garums - maksimums 4x diametrs attiecīgajā vietā			G
Kodola trupe	Nepieļauj		5.1	Nav
Priežu cietpiepe (<i>Phellinus pini</i>)	Nepieļauj		5.3	Nav
Aplievas iekrāsojums/ zilējums	Pieļauj, ja nodrošināts noteikts piegādes termiņš līdz 1 mēnesim pēc sagatavošanas vai pieļauj sānu virsmā līdz 5 mm		5.2	Nav
Aplievas trupe	Nepieļauj			Nav
Kukaiņu – kāpuru bojājumi	Dziļums līdz 3 mm		6	Nav
Mehāniskie bojājumi gala virsmā	Pieļauj, ja neskar staba nominālo garumu		7.1	G

Mehāniskie bojājumi sāna virsmā	Dziļums līdz 2.0 cm	7.2	G
Apogļojums	Nepieļauj	7.3	Nav